

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 ft., 1/2 évre 8 ft., 1/4 évre 8 ft., 1 óra 1 ft. — Vidéken 2 évre 16 ft., 1/2 évre 7 ft., 1/4 évre 8 ft. 50 kr., 1 óra 1 ft. 80 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyenként 10 kr., minden következőnél 8 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyiltér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

Agraria.

— Nem mind arany, ami fénylik. —

Arad, szeptember 9.

II.

A panasz az, hogy a gazda a gabonáját olcsón vesztegetni kénytelen, hogy ennek oka egyedül a kereskedelmi szerződések. Az alacsony vám egymagában az árak esését nem okozta volna, de még a tultermelés sem, hanem igenis okozza a börzék működése. Itt van a baj gyökere, és hogy itt üzérkedhessenek a nép legnélkülözhetőbb éllelmiforrásával, az a legégbekiáltóbb visszaélés a szabadsággal.

A külföldi, — nevezetesen az oroszországi — verseny félelme egyáltalán tulzott. Az orosz paraszt majd egy szálíg uzsorások körmei közt van, ezek kifacsarják mesés olcsó áron a lehetőségig s így nem is az orosz paraszt, hanem a szipoly, az uzsorás a konkurrens. Ennek a következtetésére Oroszország talajának a kimerülése, a melyre még közreműködik az uzsorásokon kívül a szélsőségekre hajló klíma, a népbutasága, továbbá hogy a kormány ott is csak az ipart s kereskedelmet dédelgeti; végül a nagy vámok, de főleg az, hogy a csapadék évről-évre fogy, a folyók egyre apadnak, beiszaposodnak, a futó homok ijesztő módon szaporodik, úgy, hogy Oroszország még mielőtt a század elmúlnék megszűnik kivívó állam lenni. Azt tartják sokan, segíthet rajta nagy háború; nem biz azon, mert eltekintve attól, hogy a botnak két vége van, a háború a fent jelzett bajokat meg-

nem szünteti. Szóval az orosz konkurenczia agyrém.

De amint az orosz pór az uzsorás alatt nyög, másutt is — főleg Németországon — a tőke szolgálja a mezei gazdaság. Rossz éveket kiheverhet könnyen az a gazda, aki eladósodva nincsen, de mert el van adósodva, itt van a bajnak a gyökere; a többi mellekes. Es hogy a mellekest, az alacsony árakat tekintik főbajnak, azért a gyógyítást célzó indítványra én bátran ki merem mondani: hiába való, nem segít, nem mind arany, ami fénylik.

Védvámok által az árak mesterséges emelése, meg a kettős nemzetközi érték behozatala a baj gyökerét nem is illetik. Az adósság, hypothekai adósság a baj. Aki hypothekára ad, az, ha az adós híven fizeti a kamatokat, igen türelmes hitelező; beéri azzal, ha a tőkéje biztos, de *részletfizetésekbe bele nem megy*; így az adósság az a féreg, amely a gyökereken él, egyre szívja a tápot, s ezt se a bimetalismus, se a védvám el nem pusztítja.

Az állam feladata az adósságok letörlesztésének a nyitját megtalálni s habár nagy áldozatok árán is, keresztül vinni.

Ritka az a paraszt, aki maga szántából törlesztene. Törvényes, szigorú megállapodás kell ahhoz, hogy eddig és tovább nem szabad menni a hypothekaadóságban, azontul csakis személyes lehet. Még nem elég, *át kell cserélni rente adósságra*. Keddtől fogva Szerdára az át nem mehet, a paraszt conservatív, az ujtástól irtózik, de lassan-lassan mégis javulna a helyzet.

Ha a paraszt úgy okoskodik: holtom után vizözön, aki utánam jön csukja be az ajtót, úgy az örökösei vonják a terhet, addig, amíg birják, s a vége: siralom, országos siralom.

Ezt kell előre látni, s hogy ez be ne következhessek, azon kell lenni a társadalomnak, a kormánynak és első sorban azoknak, akiket én erre leghivatottabbnak itélek: a megyei gazdasági egyesületeknek.

HANTHÓ LAJOS.

BELFÖLD.

Vörös államtitkár jelöltsége. Szamosujvárról távirják: Szék város képviselője, Vörös László kereskedelemügyi államtitkár tegnap érkezett városunkba Bessenyei Ferencz, Kubinyi Géza és Boncza Miklós képviselők kíséretében. A fellobogozott pályaudvaron óriási közönség, élén Szamosujvár város tanácsával, fogadta a jelöltet, kit a polgármester-helyettese üdvözölt. Szamosujvárról kocsikon utaztak tovább és az uton hozzájuk csatlakozott Simo Lajos és Vass Béla gr. képviselő, br. Bornemissza Károly Szolnok-Dobokamegye főispánja, dr. Torma Miklós alispán, Simon tanfelügyelő és még számosan. Szék város szélén diszkapu volt felállva, hol Somkerek választási elnök Szék város összes polgársága nevében üdvözölte az államtitkárt. A küldöttség meghívására az államtitkár kíséretével együtt a város háza udvarára vonult és a hosszú frázisokat kerülve, szépen, könnyen érthető nyelvezettel adta elő tartalmas programját, mely az összes jelenvoltakra mély és maradandó hatást gyakorolt. A polgárság sürgető kívánságára Bessenyei Ferencz országgyűlési képviselő tartott ezután beszédet, melylyel igen nagy hatást keltett. — Szék város polgársága nevében Sipos János első virilista polgár köszönte meg az államtitkár beszédét, hang-

Az „Aradi Közlöny“ tárczája.

Sülyedés.

Valcarenghi Hugó elbeszélése.

Az „Aradi Közlöny“ számára olaszból fordította:

[1] Szöllősi Zsigmond.

Akkor az Ottiliniak vagyona nem pusztult volt el még teljesen. Silvapiánában meg volt még a fekete, barokstilben épült ősi fészkek; de a roskadozó romot az évek sülyánál is jobbanterhelték mára záloglevelek. A via Prosperin kezdődött, s egész a S. Nazzaró teréig, nyult le. Nagy kert tartozott hozzá, mely egykor ragyogó pompával díszlett, de most kiaszott, száraz fela bedőlt. Hernyók és gyíkok osusznak-másznak az ngar rögök közt melyeket egykor szép ruhák, hölgyek lábcsokái tapodtak.

A nagy kapu éjjel nappal csukva van: egy kis ajtón járnak most, melyen meghajlás nélkül be nem hatolhatni, s az ember mögött csörömpölve csapódik be újra. Az öreg kapunó megtörve, az évek sulya alatt tehetetlenül ül a kapu boltíve alatt, a fal mellett. Senki sem veszi igénybe szolgálatát. Nem jönnek mennek itt többé kocsik: csak a kövekbe vágódott keréknyom beszél az elmúlt időről, a mikor még jártak. Dübörögve robogott be itt egykor az uraság kocsija, rajta sujtásos kocsisok, előtte tüzesen nyericó csikók; itt hajta-

tott be a grófnő landauerje, a vidékiek bámulatának, s irigységének tárgya, — és a gyerekek kis kocsija, a bakon vidám lovaszgyerekekkel, a ki a nép ujjongása mellett hajtott a kocsit elé fogott két kis szardiniai lovat. Most türes az istálló. A tornácokon, a széles márványlépcsőkön, a gazdaszrak csarnokában, a feburjángott fűvel benőtt udvaron, mely egykor szolgák szavától visszhangzott, a szönyeges falu sivár termeken, hol egykor vig lakoma, mulatozás zaja csengett, halálos csend honol. A vén falakról osodálkozó arczozal nézik az ősök a hanyatló gazdaság sülyedését. Az ajtók felett, a kapunál diszjelző nemesi oszimer is a multról beszél. A palota egy részét még a régi ében és palisanderfa butorok diszítik; a régi óra, szobor, kép, — minden minden a multról beszél.

Ottolini Ferdinánd magára maradt a palotában. Egy kis évjáradékból élt, annak a maradék vagyonnak gyümölcséből, melyet atyja fiának és unokáinak hagyott. Ez a maradék is jelentékenyen leolvadt Ottolini Ferdinánd kezén, s így aztán meg is vontak tőle a véle való rendelkezési jogot.

Neje, Zsófia grófnő sorvadásban halt meg, megölte a fájdalom miután megélt az egykori gazdagság pusztulását. Az ő fivére gondoskodott hátrahagyott két fia neveléséről; az egyiket kollegiumba adta Németországba, a másikat maga mellett tartotta Milánóban. Ez utóbbit

Rinaldonak hívták. Abrándos, regényes hajlamu gyermek volt. Ferdinánd ur az iskola év végeztével mindig magához szokta őt hivatni, hogy az őszi szünetek pár hónapját szülő városában, a családi fészkekben töltsse. Az ifju, miután nagybátyja engedélyét megnyerte, örömmel tért haza, boldogan, hogy viszont láthatja az ősi kastélyt, gyermekkorra emlékeket, hogy elmerenghet az elmúlt nagyság romjain. Minden tárgy, minden zug, minden árny a mult történetét mondta el, siratta meg előtte, s mind ez táplálta eszméi, képzelete, nagyravágyása tüzet, mely abrándos, ifju lelkeben fellángolt.

Ottolini Ferdinánd két dolgot szeretett: a könyveket és a vadászatot. Rinaldonak így gazdag könyvtár állott rendelkezésére, s néha-néha elkísérhette atyját, midőn az puskával a vállán, vadászkutyájával, s néhány barátja társaságában végighaladt a városon. Ezek a kirándulások azonban nem szórakoztatták a gyereket. Könyvet vitt magával, s míg atyja, szimatoló kutyájával az oldalán, térdig gázolt a sárban, ő a patak partján végig fekvő olvasott. Néha-néha lövés riasztá fel; pár pillanattig a vadászatra gondolt; hiába a vad ravaszsága, áldozatul esik az emberi erőnek. Gyöngéd érzelmes lelke itt bölcselkedő gondolatokra ragadta, melyek a való élet logikájával szemközt sehogy sem állhattak meg. Így aztán soha se történt meg, hogy e gondolatok bármily formában is ismétlődtek volna akkor

sulyozva a köztük uralkodó nagy egyetértést és lelkesedést, mely az összes választókat a szabadelvű párt zászlója alá csoportosítja. — Beszéde végén a választók dörgő éljenzése között Szék város osztatlan bizalmát fejezte ki Vörös László államtitkár személye iránt.

László főherceg. †

Gyászolja az egész ország és vele a főváros az elhunyt főherceget. Az országos gyász külsőleg is kifejezést nyer azzal a gyászpompával, a meiyet csak a nemzet legxívalóbbjainak halálakor szokott ölteni az ország. A kis főherceg kihült teteménél sir a családdal az egész nemzet, amelyet szintén nagy veszteség ért.

A főváros külső képe ugyanazt a képet vette föl, melyet Rudolf trónörökös halálakor öltött. A hajdön, a hidakon, az állami épületeken, közhivatalokon és a legtöbb magánházon fekete lobogót lenget az enyhe nyári szellő. Az üzletek kirakatai gyászdiszszel vannak bevonva. A legtöbb mulatságot, ünnepeyrt elhalasztották a temetés utáni napokra.

A gyászszertartás.

A tegnap délelőtti tanácskozás eredménye az a megállapodás lett, hogy az egész gyászszertartást Loebenstein főzeremóniamester rendezi.

Az eddigi megállapodások szerint a szertartások sorrendje a következő lesz:

Kedden délután a kápolna előtti kertészen lesz a beszentelés, a melyen a családtagok a meghívott vendégek, az elhunyt közvetlen környezete és a küldöttségek lesznek jelen. A holttestet még aznap éjjel átszállítják a várbeli Zsigmond-kápolnába.

A kápolnában harmadik ravatalra kerül a koporsó. Ennek a ravatalnak a díszítéseit Bécsből hozzák és ezt a ravatalt a nagyközönség is megtekintheti majd.

Szerdán délután ismételten beszentelik a holttestet, aztán a hagyományos szertartások közepett helyezik örök nyugalomra a Zsigmond-kápolna sirboltjában.

Ehhez az aktushoz kivonul az egész budapesti helyőrség is.

A temetés egyébként a lehető legegyszerűbb lesz és a beszentelésen csupán az udvari, polgári és katonai méltóságok lesznek jelen, mivel a Zsigmond-kápolna oly szűk, hogy két-

száz embernél többet nem fogadhat be. A beszentelés után királyi testőrök viszik le a koporsót a sirboltba, a hol már kijelölték a helyet, a hol örök álmát aluszsza majd az oly szerencsétlen véget ért ifju főherceg.

A ravatal.

László főherceg koporsóját a fenséges szülők egyenes óhajására tegnap éjjel a vörös-kereszt-kórházból felvitték József főherceg budavári palotájába. Az elszállítás előtt az alpakka koporsó zárcsapjait szalaggal kötötték össze és ezt Vécey József báró főudvarmester tanuk jelenlétében lepecsételte.

Az átszállítás ideje alatt az Entreprisintézet emberei a vörös-kereszt-kórház kápolnájában készülő ravatalt sebtiben felszállították a főhercegi palotába, hol hamarosan össze is állították úgy, hogy mire a szomorú menet fölért, készen volt az ideiglenes ravatal. A koporsót reá tették a halott fejénél a temetkezési intézet öre virrasztott míg a ravatal térdeplőjén felváltva két apácza imádkozott.

Vécey báró rendelkezésére tegnap hajnalban kezdtek meg a végleges ravatal felállítását a palota nagytermében. Ez a terem a Szt.-György-térre nyílik s falait gazdag aranyozásu fehér stukkó-márvány borítja. A terem falait fekete draperiával borították be, csak az igen magas mennyezetet és a csillárokat hagyták szabadon.

A főbejáratnál szembent áll a lépcsős ravatal, melyet az égő gyertyák sokasága környez, míg a négy sarkon kandalábereken négy áldozati láng ég. A ravatal körül sötét ciprus- és fenyű-bokrok vannak. A koporsó fölött nincs baldachin, de a halott feje fölött a fekete falszőnyegen ezüst brokát kereszt fehérlik. Az egész díszítés egyszerű, de nemes ízlésben van tartva.

Reggel nyolcz órára volt készen a ravatal, amikor megtekintették Vécey báró főudvarmester, Libits igazgató, Dobner főhadnagy és az udvari személyzet.

A ravatalos teremhez vezető folyosót, lépcsőházat és a kapualját szintén gyászpompával ékesítik fel. A ravatalnál déltől fogva magyartestőrök állanak díszőrséget.

A koporsóra érkező koszorukat, valamint a családhoz jövő részvétiratokat a főudvarmesteri hivatal veszi át. A ravatalhoz és egyáltalán a palotába senkit sem bocsátanak.

A részvét.

Külföldről is egyre-másra érkeznek a részvétnyilatkozatok László főherceg halála alkalmából.

Sándor, a fiatal szerb király már tegnap küldött Belgrádból József főhercegnek egy meglehangu részvétáviratot.

Egy másik távirat szerint Sándor király a főherceg temetésére Budapestre fog jönni.

A bolgár fejedelemre, Ferdinándra és nejeire, mint egy Euxinográdból érkezett távirat jelenti, nagyon leverően hatott László főherceg halálának hira. A palotán a zászlót azonnal félárboozra eresztették. Tegnap reggel a palotában László főhercegeért gyászistentisztelet volt, amelyen a fejedelem, a ministerek és az egész udvari kíséret résztvett. A fejedelem az elhunyt magyar főhercegeért három heti gyászt rendelt el és a temetésen képviseltetni fogja magát.

Konstantinápolyból jelentik táviratban, hogy a szultán meghagyta bécsi nagykövetének, hogy László főhercegnek elhunyt alkalmából fejezze ki ő felségének, valamint az elhunyt főherceg magas szülőinek legőszintébb részvétét. Az osztrák-magyar nagykövetség palotáján a gyászlobogót kitűzték, a temetés napján pedig a főherceg lelkiüdvéért a szent Mária-templomban ünnepies rekviem lesz.

Janny dr.

A vörös-kereszt-kórház igazgatója és nagynevű sebésztanára lekötözö udvariassággal és szívéllyességgel ad a kíváncsi kérdezősködések-

re fölvilágosítást. Pedig az izgalmak, a napokig tartó fáradságok és főleg a bekövetkezett haláleset végkép kimerítették az erős szervezetű, izmos embert.

A főherceg halála nagyon leverte a tudós tanárt, aki mindent elkövetett, hogy a sebesültet megtartsa az életnek. Fájdalom, a betegség gyors lefolyása, a hirtelen történt vérmérgezés ezt lehetetlenné tette.

— Miért vagyok rá készülve uram, hogy most mindentek megindulnak a gáncsolódások, a gyanúsítások ellenem, mondá Janny dr., mikor őt figyelmeztették egy napilap közleményére, amely Kovács tanár amaz állítólagos kijelentését reprodukálta, hogy a vérmérgezésnek nem kellett volna okvetlen bekövetkeznie. Egyébiránt ama lap tudósítója talán nem jól értette a tudós tanárt, — folytatá később — és azért föltétlen hitelt nem igen lehet adni e közleménynek.

— Miért titkolták még az utolsó napon is a beteg főherceg állapotát?

— József főherceg egyenes óhajára. Nem egyszer, de tiszser kért meg engem, hogy ne pertraktáljuk per longum et latum a betegség lefolyását. Már pedig ezt kérni, neki is épolj joga, mint akármelyik más családapának.

A főherceg is, mi is csakhamar tisztába jöttünk azzal, hogy a szegény kis főhercegen az orvosi tudomány már alig lesz képes segíteni. A vérmérgezés csaknem kikerülhetetlen látszott már az első perctől fogva. A robbanó golyó ruhacafatokat vitt be magával a sebbe. Pedig épen vadászatok alkalmával piszkolódik legjobban a ruha is, meg a zsebkeendő is, amelylyel Libits jószágigazgató a lösebet megakédl órán át betartotta, hogy a vérzést megakédl órázza.

Megkérdezték azután az igazgató-főorvostól, hogy nem fogja-e megírni a kór történetét.

— Egyelőre nem, felelt dr. Janny. Ez a József főherceg határozott kívánsága. Ha majd töle erre engedélyt kapok, akkor igen. Az udvar számára azonban minden esetre meg fogom röviden írni.

A kedves László.

Jókai Mór a „Nemzet” vasárnapi számában ily czim alatt a következő gyönyörű sorokat írja:

Es az a fájdalom, aminek számára nincsen vigasztaló szó.

Fájdalom, mely annál nagyobb lesz, mentől többfelé osztják, annál nehezebb, mentől többen viselik. A részvét sokszorozza a veszteség érzését.

„Veletek sirok.” Mondja a király a ssenvedő apának.

„Veletek sirunk.” Mondja a nemzet mind a kettőnek.

Hát mindenkinek meg kell-e halni, aki a magyart szereti?

A lomha békeidő rabolja-e el jövendőnk legjobb hőseit?

Nincs már szükség vesérfényekre, kik elől világitanak a haszaszeretet utján?

Ki pöröl Istennel? Ki áll vitába a végzettet szemben? Porok vagyunk, meg kell hajolnunk az égiek előtt.

Es van hitünk, ami az éghez csatlol.

Vigasztalásunk, hogy a kedves gyermek, aki áldosatul esett, a nemzeti szentek sorában foglal helyet. Ugy halt meg, hogy nem hagyott maga után mást, mint erényeinek emlékét.

De mikor es az emlék az, ami legjobban sajog!

Aki tudja azt, mennyire egymáshoz volt forrva az egész József főhercegi család a kölcsönös szeretetben; milyen örök és változatlan volt a szülők és gyermekek és a testvérek közti rajongó együttérzés, mindenkinek egész szív jutott mindenkítől: az less képes fölfogni azt az írt, a mit e kedves, e bálványozott gyermek eltűnése támaszt.

De hiszen nem tánt ő el; itt van ő — szétosztva többi testvérei között: ott is marad, ott föltalálható.

Évek előtt, midőn József főherceg vendégszerető házában voltam, a két, még akkor gyermek főherceg, ottjartam emlékeül egy ajándékkal lepött meg. Ez egy sajátkezűk faragta sétatbot volt; markolatul derék bunkóval ellátva. „Es nagyon jó lesz nekem mankónak”, mondám, átvéve a kedves emlékét. „Minek magának a mankó?” mondá a kis László. „Mikor magának szárnyas lova van.” — Most már neki van szárnyas lova; nekem maradt a mankó.

(Folytatása következik.)

Az Ég balmozza mind azokat a jókat, a mikkel a sors adósa meradt a kioltott fiatal léleknek, azokra, akik e lelket bizony örökölték.

Az aradi izr. hitközség részvéte.

Az általános gyász, a mely nemzetünk szívet a trón számolyától a legszerényebb kunyhóig összefacsarta, az osztatlan fájdalom, a mely a paloták márványcsarnokának lakójától a legagyszerűbb pörig visszhangzik, őszinte, megleghangu kifejezést nyert a helybeli izr. hitközség tegnapi közgyűlésén is, a melyen **Bing Vilmos** hitközségi elnök tolmácsolta hitközségének osztatlanul megnyilatkozó részvétét a következőkben kivonatolt leendőletes szavak által:

„Gyászlobogók lengenek| szeretett hazánk hegy-völgyén, egy nemzet egyöntetű, egy szívvel lélekkel sajgó gyászat hirdetik a székvároستól kezdve Pannónia legtávolabbi zugába rejtőzött szerény falujáig a busan lengő gyászjelek, ámde mind e külső gyász csak a leg-halványabb árnyalata ama sötét fájdalomnak, mely szívünkben is visszhangra kel ama jajkiáltástól, a mely a Kárpátoktól az Adriáig zokogó könyárban nyer kifejezést.

Nemzetünknek, a magyar népnek egyik szeme fénye, reményeinek egyik legszebb oszlopa dőlt ki, büszkeségünk, nemzetünk felséges uralkodó házának egyik legszebb virága: **László kir. herceg** elhunytával, a kinek ily kora ifjúságában történt elveszte felett kétszerte sajog a szív; mert elvesztők őt, a kiben a magyar érzelm dobbanata minden alkalommal visszhangot keltett, és keserűnk elhunytán, — mert nagy, végtelenül mély sebet ütött a felséges uralkodó ház és gyógyíthatlant a fenséges szülők szívében. A szerencsétlen baleset által elragadott ifju herceg végtisztessége szerdán lesz és hogy a távolból igaz honfiai kegyeletünknek és őszinte fájdalomunknak kifejezés adassék, indítványozom:

Vételessék jegyzőkönyvbe **László kir. herceg** örök emléke, adassék kifejezés földig sujtó gyásznak az egész aradi izr. hitközség nevében, tegyük legfelségesebb uralkodónk és családja iránti hű hódolatunk kifejezését a legmagasabb trón számolyához és a mint eddig is aggodó remegéssel esdtük isteni dicsősel tündöklő fejekre az ég áldását, kérjük rebegő ajkaink a gyógyirt sebzett szívükre, hogy kimélje meg a sors csapásaitól a felséges családot. Nyujtson gyógyító balzsamot a megtört fenséges szülőknek“.

A jelenvolt képviselő tagok felállva hallgatták végig elnöknek e hazafias, kegyeletes megemlékezését, és az indítvány értelmében határozatul ejtetett, hogy a hitközség mély gyásza és hazafias fájdalma jegyzőkönyvileg nyer kifejezést és, hogy **Ó Fenségéhez József** főherceghez és a mélyen sujtott fenséges családhoz részvét iratot fog intézni.

Kisjénő gyásza.

Kisjénőről távirja tudósítónk:

Az itteni uradalmi tisztviselők tegnap délelőtt tartott gyűlésükön elhatározták, hogy egytől-egyig elmennek szeretett kis főhercegeknek a temetésére. **Ulrich** felügyelő már el is utazott a fővárosba. A gyász általános.

Rekviem László főhercegért.

— Saját tudósítónk távirata. —

Kisjénő, szeptember 9.

Az itteni róm. kath. templomban ma délelőtt 10 órakor a megboldogult **László főherceg** lelkiüdvéért **Oltványi** plebános rekviemet mondott.

A fényes gyászmisén szorongásig megtelt a templom. Ott volt a teljes intelligencia, a községi előjáróság, hivatalok s az uradalmi tisztikar teljes számban.

Rekviem alatt számos izben hangos zokogás hallatszott fel a padokban. Maga a miséző pap is könnyes szemekkel végezte funkcióját.

Tegnap az erdőhegyi református templomban mondott az elhunyt főhercegért gyászistentiszteletet **Csiha Márton** ev. ref. lelkész. Ezen a szertartáson is színültig telve volt a templom.

A temetés előtt.

— Saját tudósítónk express-levela. —

Budapest, szeptember 9.

László főherceg ravatala még mindig a főhercegi palotában van, s oda a közönséget nem bocsátják. A ravatalra most már sűrű egymásutánban érkeznek a koszorúk egy a fővárosból, vidékről, mint külföldről. Es így még mindig érkeznek részvétáviratok is.

A részvétlátogatók között voltak ma délelőtt **Jósika Samu** báró, a király személye körüli miniszter, **Miklós Odön** és **Gromon Dezső** államtitkárok, **Zichy Jenő** gr., **Gervay Mihály** főrendiházi tag, **Serbóvszky Szaniszló**, a ki a hivatásos tűzoltóság nevében gyönyörű koszorut helyezett a ravatalra, herceg **Cantacuzene** szül. **Deym** grófnő, gróf **Brunswick** Josefa, **Kazy József** cs. és kir. kamarás, **Cypria Ferencz** ezredes a 2-ik szekerészezred parancsnoka, **Szala Imre** a nemzeti múzeum igazgatója, **Haris Pál** görög főkonzul, **Nagy Nep. János**, **József főherceg** gyermekkori játszótársa, stb. stb. A látogatók a kitett ivre irták neveiket.

A főhercegi család tagjai közül eddig senki sem érkezett a fővárosba. A ravatalnál állandóan két apácza imádkozik, s ott tartózkodik **Hummel** főhadnagy is.

A Szent-Zsigmond kápolnában lázas sietéssel dolgoznak a diszitési munkálatokon. Már az egész templomot bevonták fekete draperiákkal, s hozzáfogtak az emelvény összeállításához.

László főherceg temetése tárgyában ma délelőtt értekezet volt a királyi palotához tartozó Stöckel-palotában, amelyen részt vettek **Vácsy József** báró, **József főherceg** főudvarmestere, **Loebenstein** kir. udvari szertartás mester, a hadtestparancsnokság és a rendőrség képviselői. **Loebenstein** lovag a megjelentek közt kiosztotta a főudvarmesteri hivatalnak a temetésre vonatkozó s már nycmtatásban megjelent intézkedéseit, melyeket azok tudomásul vettek. A főkapitányság az udvari ezeremóniákra való tekintettel fogja megtenni intézkedéseit. A részleteket most állapítják meg s mihelyt elkészülnek velük, köztudomásra hozzák.

A királyné koszorúja.

Erzsébet királyasszony, aki jelenleg Aix les Bains fürdőhelyen van, egyik budapesti műkertésznél táviratilag rendelt koszorút **László főherceg** ravatalára.

A koszorú virágokból van művészileg fonva s óriási piros-fehér színt moiré-selyem szalag van rajta. A szalagon ez az aranybetűs felirat van: „Ruhe sanft — Tante Elisabeth.“

Táviratok.

Budapest, szeptember 9. (Saj. tud. táv.) **Stefánia** főhercegnő, özvegy trónörökösnek koszorújának szalagján a következő felirat van: »A jó Lászlónak — Stefánia.«

Budapest, szeptember 9. (Saj. tud. táv.) A király nagyon kegyes sürgönyben tudatta **József főherceggel**, hogy Stettinbe utazván, a temetésen magát **Ottó**

főherceggel képviselteti. **Ottó főherceg** holnap ideérkezik, s ez lesz első esete annak, hogy **Ottó főherceg**, mint a király képviselője esetleges trónörökös gyanánt szerepel.

Budapest, szept. 9. (Saj. tud. táv.) Az udvari gyász f. hó tizennegyedikétől számított tizenkét napig fog tartani. A temetésre lejönnek **Ferencz Salva** tor és **Rainer** főhercegek.

Budapest, szept. 9. (Saj. tud. táv.) **József főherceg** feleségével ma este **Alcsuthról** a temetésre megérkezett.

Gróf Csáky Albin beszámolója.

Breznóbánya, szeptember 7.

Gróf **Csáky Albin** ma reggel kilencz órakor érkezett választói körébe Breznóbányára. A város határán üdvözöltetvén, lovas bandériummal lelkesen fogadtatott. A városházán a polgármester üdvözlésére válaszolva, bocsánatot kér késő eljöveteleért. Őt bántja ez leginkább, mert már rég szeretett volna megjelenni választói közt.

Ezután megtartotta beszámolóját, melynek eszmemenete a következő:

Nem azért jött, hogy a mult törvényhozas eseményeit elősorolja, de hogy köszönetet mondjon azért, hogy személyes érintkezés nélkül megválasztatott. Ezt tekinti a legnagyobb és félremagyarázhatatlanul kitüntetésnek. Futó pillantást vet a multa és jövőre. Nem szándéka hozott egyházpolitikai törvényeket igazolni, vagy magyarázni, hisz érzi, hogy működése alapján tisztelték meg bizalmukkal.

Bővebben fejti ki, hogy az egész irány semmi tekintetben nem egyház- vagy vallásellenes, a 78-dik évi 53. törvénycikk 12-dik szakasza szerint a gyermekek nem szerint követik szüleik vallását, ezen intézkedés nem volt éppen praktikus, de tagadhatlan, hogy létesítésének oka az volt, hogy a küzdelmeknek, a melyek felburjánoztak, egyszer s mindenkorra vége vessék. Ez igazságos eljárás volt ugyan, de a gyakorlati élet mást eredményezett, s a közönség nem nyugodott bele.

Már a hetvenes évek elején történtek elkeresztelések s **Trefort** megpróbálta a büntetőtörvény egy szakaszát alkalmazni, de ez nem ment. Más uton kellett tehát a bajt orvosolni. Így jött létre az elkeresztelési rendelet. E fölött nem akar most vitába bocsátkozni. Az elkereszteléseket s ezeknek anyakönyvbe bevezetését megengedte, sőt azt is kimondotta, hogy az illetékes lelkész az egyházi belkezelésben felhasználhatja. De meg nem engedte, hogy az anyakönyvek törvénnyel ellenkezően vezettessenek. Mozgalm indult meg, mely nagyobb körökre is kihatott.

A törvénnyel szemben a kormány kötelességének tartotta oly eljárási módot találni, hogy a törvény és vallásos meggyőződés tiszteletben tartassanak. Két évig foglalkozott ezzel a kormány. Részleges állami anyakönyvvezetésről volt szó, azt gondolván, hogy a papság hozzájárul. Ekkor fordulat állott be. 1892-ben a költségvetés tárgyalásakor kiviláglott, hogy egyházi szempontból a részleges polgári anyakönyv ép úgy lesz megtámadva mint az állami. A kormány álláspontja az volt, hogy a 68-ki törvény módosíttassék. Az előbbinek teljesítése nem lett volna más mint az állam alárendelése az egyháznak. Minő szürzavar lett volna, ha minden egyház irányadónak követeli a maga felfogását. Két mód maradt csak: az egyik, a hatalom minden eszközével a 68-ki törvény fentartásával a törvényt biztosítani, a másik pedig: elválasztása az államnak az egyháztól.

A hatalmi eszközök igénybevétele nagy hiba lett volna. Ha más ut van, hiba volna a vallásos érzületeket sértetni. A kormány a második utat választotta. Nem lehet kérdés tárgya, hogy ehhez joga van az államnak. Az egyház eddig is átruházott hatáskörben működött; eddig is utasítások adtak ki. Ha tehát az államnak joga van, kérdés: észszerű-e a lépés? Tényleg ez volt az egyedüli mód a békére.

Küzdelemre számítottunk, de tudtuk,

hogy a béke megéri azt; csak ez a mód tette lehetséges azt, hogy sok katolikus kívánsága teljesült. Mikor az általános házassági jog behozták, akkor a 68-iki törvénynek jelentősége megszűnt. Tejesen alaptalan a néppárt azon állítása, hogy a törvény az egyház ellen lenne, sőt ez veszélyes, mivel megörökíteni akarja az ellentétet; holott a reform épp a békére törekszik. Európa minden népé él benne; hát csak Magyarországon volna ez lehetetlen? A néppárt csak egy választ ismer. A magyarok istene bocsássa meg nekik a mit tesznek, mert nem tudják, mit cselekszenek.

A küzdelem immár vége felé közeledik. A függőben levőkből csak egyes kérdések oldandók még meg a felekezetenkívüliségről. Azt állítják, hogy a törvény a hitetlenek részére van, de hisz a lelkiismereti szabadság alapján nem kényszeríthető senki, hogy higgyen valamit, a mit nem hisz, vagy ne higgyen valamit, a mit hisz. Elég indok a törvényre az, hogy a szabad államban az egyén maga határozza el hovatartozását. Tehát az intézkedések az egyház ellen irányozva mincsek. Ez a felfogás általánossá fog válni.

Attér ezután a jövő kérdésére, a közigazgatás államosítására. Bevallja, hogy míg főispán volt, municipalista volt. Ugy hitte, hogy így is jó. De a miniszteri székéből látta, hogy egyes törvényhatóságoknál a nepotizmus és pajtáskodás kezd elburjánozni, bizonyos lanyhaságot tapasztalt. Ily viszonyok között elismerte, hogy országoszerre való kinevezés kell. Ez nem jelenti az önkormányzat megszüntetését, de fejlesztését. Az önkormányzatnak ellenőrző jog adassék a kinevezettekkel szemben.

A mi a reformot magát illeti, a legközelebbi télen nem valószínű, hogy a kérdés felmerüljön. A jövő évben a millennium fogja elfoglalni az időt. Sikerüljön is ez fényesen és biztosan.

Hiszi is, hogy így lesz, bár, az ország belső erejét nem a külső adja meg, de a hazafiai érzelmek minden téren való érvényesülése. Ohajtja, hogy a nemzetiségi mozgalom a k érjenek véget. Ha meggyőzők a tudat, hogy nincs állam, mely a magyarnál liberálisabban járna el, ez meg is fog történni. A magyar nyelv terjesztése nem a nemzetiségek ellen irányul hanem arra, hogy velünk egyenlőkké váljanak a nemzetiségek is. De ha oly törekvéssel találkozunk, mely az állam egysége ellen van, vissza kell utasítani a pedig nemcsak a magyar, de minden nemzetiség érdekében.

A nagy lelkesedéssel fogadott és helyenkint kitörő éljenzéssel megszakított beszámoló után Csáky Albin gróf egyes tekintélyes választóknál tette tiszteletét, 1 órakor pedig a városi vendéglő nagytermében 200 terített bankett volt, melyen Polgonyi járásbíró lelkes beszédben felkösztönte a képviselőt, ki erre megköszönvén a választók bizalmát, Wagner Vilmos választási elnököt éllette. Több más felkösztöntő elhangzása után a képviselő a jelenlevők lelkes szívből jövő éljenzése között elutazott Brezóra, a hol szintén nagy díszszel fogadták. Innen vasárnap reggel választókerületének egyes községeit látogatta meg.

IDÓJÁRÁS.

Legnyomás: reggel 7 órakor 760.7 milliméter, délután 2 órakor 761.4 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órakor $0^{\circ} + 19.5$, délután 2 órakor $0^{\circ} + 23.7$. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor N. S. délután 2 órakor EN. 7. Felhőzet: reggel többnyire borult, délután félborult. Csapadék az utóbbi 24 órában: 0 milliméter.

Városi közügyek.

Folytatólagos sorrendje

az Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1895. évi szeptember hóban tartandó rendszeres havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak:

32. A tanács jelentése a sör bor és égetett szezés italoknak, a hetipiaczokon és a három országos vásár alkalmával felállítható laczi konyhákban való kimérési jogának bevezetése iránt tartott árverés eredményéről.

33. Az igazoló választmány jelentése Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságánál 1895-ben ülésel és szavazattal bíró leg-

több adót fizető törv. hat. bizottsági tagok névjegyzékének megállapítása tárgyában.

34. A budapesti m. ipar és kereskedelmi bank részvény társaságunk kérvénye a részére eladott versenytéri 7¹²⁶³/₁₀₀₀ hold földre nézve kötendő szerződésnek a zalathnai kénkovand ipar részvénytársaságra való átruházása tárgyában.

Arad, 1895. évi szeptember hó 10-én.

Kiadta:

INSTITORIS KÁLMÁN,
főjegyző.

IDÓJOSLAS.

A kftszponi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Szeptember 10. —

Változó felhőzet. — Hőstályedés. — Keleten csapadék. — Délen csapadék.

Aradmegyei virilisták.

— A csillaggal jelöltekkel kétszeresen számít az adó. —

Báró Edelsheim Gyulai Lipót dr. nagybir. Budapest 21024 frt 40 kr*, Wenckheim Frigyes nagybir. Kigyós 14202 frt 97 kr, gróf Károlyi Tibor nagybir, Kigyós 11568 frt 41 kr, gróf Zselinszky Róbert nagybir. Ujfalu 9308 frt 79 kr, báró Bohus Zsigmond nagybir. Világos 6097 frt 97 kr. báró Atzél Lajos nagybir. N.-Ságh 5468 frt 95 kr, báró Bohus István nagybir. Világos 4362 frt 14 kr, Kintzig János nagybir. Arad 4360 frt 99 kr, báró Bohus László nagybir. Világos 3911 frt 16 kr, Czárán Márton birt. Seprős 2566 frt 60 kr*, Lilienberg Sándor bérlő Világos 2362 frt 50 kr, Urményi Pál birtokos Petris 2324 frt 60 kr, Purgly János orsz. képviselő Arad 2053 frt 80 kr.

Boros Beni országgyűlési képviselő Arad 1950 frt 14 kr*, báró Bánhidly Sándor n.-birtokos Simánd 1801 frt 97 kr. Czárán Gyula birtokos Menyháza 1757 frt 7 kr, Hirschmann Simon bérlő Arad 1616 frt 28 kr, Telbisz János birtokos Temesvár 1582 frt 25 kr, Ortutay Béla birtokos Arad 1486 frt 09 kr, báró Bánhidly Antal birtokos Arad 1469 frt 11 kr, Vásárhelyi László országgyűlési képviselő Lökösháza 1403 frt 84 kr, Sternthal Salamon birt. Gy.-Varsánd 1403 frt 50 kr, Muszkály János lelkész Uj-Panát 1359 frt 04 kr*, ifj. dr. Takácsy Sándor birt. Tövisgyháza 1333 frt 92 kr*, Kövér Márton birt. Szemlak 1266 frt 95 kr, id. Sternthal Adolf birt. Nagy-Peél 1237 frt 56 kr, Tavaszai Antal birtokos Budapest 1204 frt 99 kr, Barkassy Kálmán birt. Algyest 1120 frt 57 kr, Lövy Márk kereskedő Apateleak 1107 frt 91 kr, Farkas Sándor birtokos Arad 1072 frt 77 kr, Urbán Iván birtokos. T.-Beose 1053 frt 99 kr, Müller Vilmos birtokos Budapest 1052 frt 81 kr, Korbuly István birtokos Arad 1022 frt 97 kr, Friebeisz Miklós birt. Kurtics 1010 frt 82 kr, idős Takácsy Sándor birt. Budapest 1009 frt 52.

Mittler Zsigmond birt. Arad 981 frt 96 kr, Seidner Bernát kereskedő Berzova 968 frt 13 kr, Haisler József birt. Arad 967 frt 50 kr, gróf Königsegg Fidél birt. Tancz 966 frt 85 kr, Babó Iván járásbíró Arad 962 frt 66 kr, Sármezey Manó birt. Kurtics 942 frt 32 kr, Fehér József birtokos Seprős 925 frt 63 kr.

Reiszner Emauel birt. Gyula 869 frt 10 kr., Hollender Samuel kereskedő Csermő 867 frt 98 kr., Putta Manó földész O-Pécska 843 frt 36 kr., Hammer György birt. Elek 807 frt 38 kr., Lövinger Ferencz bérlő Kurtics 787 frt 45 kr., Bolyos Mátyás birt. M.-Pécska 784 frt 08 kr., Török József birt. Désna 777 frt 43 kr., Konopy Kálmán birt. Odvos 768 frt 42 kr., Niedermayer József birt. Elek 760 frt 09 kr., Gerhardt Ignác birt. Tancz 738 frt 29 kr., Tagányi István ügyvéd Arad 742 frt 22 kr*, Lonovits Ignác birtokos Arad 708 frt 45 kr. Schillinger Márton kereskedő Kisjenő 701 frt, Abfall Ferencz birtokos Pankota 668 frt 97 kr, Fascho Moys Sándor min. tan. Budapest 665 frt 84 kr, Rozvány György birt. Szalonta 664 frt 95 kr., Mahler György birt. Elek 639 frt 49 kr, ifj. Kintzig János birt. Arad 627 frt 83 kr, Werner Imre regálebérlő Borosjenő 625 frt 75 kr, Czifra János birt. Sofronya 625 frt 60 kr, dr. Hollossy Kálmán közjegyző helyettes Szászrégen 608 frt 38 kr*, Stengi Ignác bérlő K.-Pereg 604 frt 64 kr. Hendrey Pál birt. Arad 603 frt 6 kr.

Werner Károly regálebérlő Simánd 598

frt 77 kr, Szilberreisz Simon birt. Uj-Szt-Anna 597 frt 64 kr, Zehe János birt. Világos 590 frt 85 kr, Hász Béla birt. Tövisgyháza 579 frt 20 kr*, Sármezey Akos birtokos Talpas 577 frt 94 kr, Strasser Lajos birt. Dulcsele 569 frt 59 kr, Wauer Adolf birt. Józshahely 566 frt 22 kr, dr. Kramp János lelkész Elek 565 frt 46 kr*, Mandl Mihály birt. Uj-Szent-Anna 561 frt 64 kr, Róth Henrik bérlő Szemlak 548 frt 94 kr, Boksán Mózes lelkész Arad 538 frt 26 kr*, Nagel Gyula bérlő Uj-Panát 529 frt 5 kr, Kauffmann Ignác kereskedő Pankota 523 frt 83 kr, Czárán Géza birtokos Seprős 519 frt 78 kr, Kaufmann Károly kereskedő Pankota 513 frt 19 kr, Zsilinszky Endre birtokos B.-Csaba 503 frt 9 kr, herceg Thurn-Taxis Miksa birt. Baltavár 500 frt 14 kr.

Mairovitz Mór kereskedő Radna 493 frt 52 kr., Fackelmann Ferencz Kurtics erdősz 488 frt 92 kr., Kövér István birtokos Szt.-Pál 485 frt 95 kr., Amment András birtokos Elek 481 frt 71 kr., Kabdebó István birtokos Talpas 475 frt 49 kr., Kabdebó Sándor birt. Talpas 471 frt 47 kr., Urszinyi János birt. B.-Csaba 469 frt 88 kr., Szentpéteri Lukács birt. Seprős 466 frt 2 kr., Lészay Sándor birt. Arad 464 frt 81 kr., báró Mattencloit János birt. Somkerék 463 frt 30 kr., Vertán Ernő Csermő 462 frt 50 kr., Grozda Péter földész Simánd 461 frt 58 kr., Szondy Géza lelkész Szent-Leányfalva 461 frt 30 kr*, Szathmári Géza lelkész M.-Pécska 460 frt, Mahler Ferencz birt. Arad 448 frt 46 kr., Trippon János földész Agris 448 frt 37 kr., Wey Salamon keresk. Apáti 447 frt 99 kr., Kabdebó Gyula birt. Budapest 445 frt 65 kr., dr. Mittler Izidor ügyvéd Arad 440 frt 74 kr*, Vojtek Kálmán gyógyszerész Pécska 439 frt 22 kr*, Szondy Imre lelkész K.-Pereg 423 frt 6 kr*, Szécsényi Adolf regálebérlő Szemlak 417 frt 25 kr., Szida György birt. Arad 415 frt 48 kr., Seigenberger Mihály Csermő 414 frt, Kohn Farkas keresk. M.-Bodzás 410 frt 94 kr., Biró Kálmán birt. Arad 410 frt 66 kr.

(Folytatása következik.)

HIREK.

Szeptember 10. Kedd. Róm. kath. naptár: Miklós. — Protestáns naptár: Miklós. — Görög-keleti naptár (aug. 29.): István lefejezése. — A nap két 5 óra 32 perczkor, nyugozik 6 óra 22 perczkor.

Szabadságharosi emléktárgyak országos muzeuma (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan. Kölessy-könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 8—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgár iskola, földszint.

Aradmegye részvéte.

— Saját tudósítónktól. —

Szomorú ténykedésre hivta össze tegnap délelőttre Fábian László főispán aradmegye törvényhatóságát.

Ama folyton közöttünk borongó fájdalmas és megrendítő hírek, mostan már kegyetlenül igaz voltát jelentette be a főispán hivatalosan a törvényhatóságnak, hogy a legmagyarabb főherceg kisebbik fia: László egy végzetes vadászat folytán ifju életét vesztette.

A mély tisztelet és ragaszkodó érzület a drága fiatal halott hozzátartozói iránt, és az oly tragikus módon megboldogult ifju főherceg egyénisége iránt minden alkalommal kimutatott őszinte szeretet nagy számban hozta össze a törvényhatósági tagokat a rendkívüli közgyűlésre.

A gyűlésen — melyet délelőtt 10 órakor kezdtek meg — Fábian László főispán elnökölt.

A mély fájdalom komor, halk hangján hozta tudomására a már általánosan tudott gyászírt a közgyűlésnek, hogy László főherceg a kisjenői uradalom ágyai erdejében oly szerencsétlenül találta véletlenségből magát saját fegyverével, hogy pár nap alatt — az orvosi tudomány erejének minden latba vetése daczára — kiszenvedett.

A csapás — mondta a beszéd folyamán Fábian László főispán — a maga kinos erejével a milyen megrendítő hatalommal sujtot-

ta a szülőket, épen olyan leverőleg hatott Arad megye közönségére is, annál is inkább mert József főherceget és egész családját, de különösen az elköltözött László főherceget a miénknek is mondhattuk, ki anynyira jól érezte magát megyénk területén és ki oly gyakran fordult meg közöttünk.

A végzetten immár változtatni nem lehet — szólott tovább — és most csak a szomorú kötelességét hozhatom indítványban a közgyűlésnek, melylyel nagy gyászának némiképen kifejezést adhat.

Fábián László főispán előterjesztett indítványai, melyeket a közgyűlés egyhangulag tett a magáévá, a következők:

A közgyűlés jegyzőkönyvébe maradandó emlékül iktattassék be Arad megye közönségének gyászát jelezve a rendkívüli közgyűlés egész menete.

Küldessék a gyászba borult főhercegi családnak részvétet kifejező felirat.

Téessék László főherceg ravatalára koszu a vármegye nevében.

Végül a megye küldöttségileg képviselése magát a főherceg temetésén.

A megye közönségét képviselő küldöttség Fábián László főispán vezetése mellett a következő tagokból fog állani: Szathmáry Gyula kir. tanácsos alispán, Bohus Zsigmond, br. Bohus István br. Boros Beni orsz. képviselő, Vásárhelyi Béla, Ormos Péter, kir. tanácsos ny. alispán, Tabajdy Sándor, Péczely Elek kis-jenői főszolgabíró, Kirileszku Gyula és Krádlitz Gyula törvényhatósági tagokból.

A közgyűlés napirendje ezzel kimerített, mire Fábián László főispán az ülést berekesztette.

— **Aradváros részvéte.** A következő meghívót vettük: Arad szab. kir. város törvényhatóságának közgyűlését, az 1895 évi szeptember 10-én d. e. 10 órakor tartandó rendkívüli ülésre, ezennel összehívom.

Tárgy:

1. László cs. és kir. főherceg elhunytá alkalmából részvét-nyilatkozat elhatározása.

2. Előterjesztés a f. hó 11-re összehívott rendes közgyűlés elhalasztása tárgyában.

Arad. 1895. évi szeptember 8-án.

Fábián László s. k.,
főispán.

— **A Kőlcsey-egyesület részvéte.** Az aradi „Kőlcsey egyesület” is kifejezést adott részvéteinek László kir. herceg elhunytá alkalmából. A „Kőlcsey-egyesület” következő részvétirítot intézte József kir. herceghez:

Osászári és királyi Fenség!

Az aradi „Kőlcsey-egyesület” osászári és kir. Fenségedet és családját, valamint a magyar nemzetet László kir. herceg elhalálozásával ért. súlyos csapás alkalmából mélyen érzett fájdalmát tolmácsolja. — Varjassay Arpád elnök, Kara Győző titkár.

— **Az aradi önkéntes tűzoltó kar nevében** következő sürgőnyt küldött dr. Múlek Lajos, a tűzoltókar főparancsnoka:

„József főherceg ő fenségének

Budapest.

Szívünk mélyéig meghatva és átérve a fájdalmat, a mely fenséges vednökünket és fenséges családját érte, határtalan tisztelettel fejezzük ki a gyászeset felett igaz részvétünket és kérjük az égék urát: adjon erőt fenségteknek a végtelen csapás elviselésére. Múlek Lajos országgyűlési kép-

vielő, az aradi önkéntes tűzoltókar főparancsnoka.”

Erre Alosuthról a következő válasz jött. „Múlek Lajos országgyűlési képviselőnek.

Arad.

Fogadja nagyságod, valamint az aradi önkéntes tűzoltó kar legbensőbb hálámat atyai szívemnek jót tevő részvéteért.

József főherceg.”

— **Az aradi izr. nőegylet** a következő szép táviratot küldötte tegnap József főhercegnek:

József Főherceg Ő Fenségének

Budapest.

Engedje Fenséged, egyletünk bőkezű és nemes támogatója, hogy az egész nemzet gyászában osztozkodva fájó szívvel részvétünket nyilvánítsuk.

Tagjaink, árváink, özvegyeink imájukat rebegik a Mindenhatóhoz az imádott elhunyt Főherceg üdvéért és Fenségtek vigaszáért.

Aradi izr. nő-egylet.

Neuman-Fürst Mária,
elnök.

— **Arad millennárius festménye.** Epen anynyira szép, mint pártoláraméltó eszmét óhajt megvalósítani Banitza de Bazán, aradi festőművész. Ő ugyanis egy 4—2 méter kiterjedésű vászonon meg óhajtja örökíteni Arad város egész törvényhatóságát, amint az jelenleg az ezredéves múlt után létezik. Az óriási, életnagyságu alakokkal tervezett olajfestményt a művész maga készíti, s aztán megváltás végett felajánlja a törvényhatóságnak. Banitza de Bazán tervét közölte számos városatyával, s minden részről a legszívélyesebb modorban fogadták igazán eredeti és megvalósítást érdemlő eszméjét, mely keresztülvittele esetén érdekes képpel gyarapítaná a közgyűlési termet. Banitza de Bazán a kép megfestéséhez még e hónapban hozzá fog.

— **Miniszterek látogatása.** Biztos forrásból vett értesülés alapján jelentjük, hogy Erdély Sándor igazságügyi miniszter még e héten Aradra érkezik, s jövedele az aradi igazságügyi palota érdekében történik. Daniél Ernő kereskedelemügyi miniszter október elsején jön le Aradra a fa és fémipari szakiskola megnyitására.

— **A fogyasztási adó megváltása.** Az „A. H.” írja: Nagy gondot okoz a m. kir. pénzügyigazgatóságnak a fogyasztási adó megváltása. Mint budapesti levelezőnk jelenti a pénzügyminiszter csak kivételes feltételekkel fogadta el Aradváros hatóságának ajánlatát a fogyasztási adó megváltására nézve három évre. A vármegyében levő egyes községek fogyasztási adó megváltása ügyében naponként folynak az árlejtések az aradi pénzügyigazgatósági irodában. Szeptember 11-ikén délelőtt 10 órakor Fekete-Gyarmat, Nadab, Szintye, Csintye, Kisjenő, Erdőhegy, Szabadhely, Farkert, Miska, Világos, Galsa és Muszka községek fogyasztási adó megváltására van kinttüzve az árlejtés. Szeptember 16-án Csermő, Duud Draucz, Szemlak, Székudvar községek fogyasztási adójára. Szeptember 17-én: Kurtaker község fogyasztási adójára. Szeptember 18-án: Ternova, Musztesd, Bokszeg, Repszeg, Monyoró községek fogyasztási adójára. Szeptember 19-én: Almás-Alosil, Bogyosd Simánd községek fogyasztási adójára.

— **Az állami anyakönyvvezetés Aradon.** Emelttük már, hogy az állami anyakönyvvezetői hivatal hirdető tábláit a napokban felállítják. Az emeleten pedig berényen dolgoznak a kőművesek ama szoba elkészítésén, mely az állami anyakönyvvezetés irattárául fog szol-

gálni. E helyiség a kisterem mellett van. A hivatalt jelző két tábla tegnap érkezett meg Arad város polgármesteréhez: két egyforma vastábla, fehér alapra eme domboru, fekete felirattal: „Magyar királyi állami anyakönyvvezető.”

— **Arad város központi választmánya** ma délelőtt fél tíz órakor Fábián László főispán elnöklete alatt ülést fog tartani, a melyre az érdekeltek figyelmét ezuton is felhívjuk.

— **Előléptetés az adóhivatalban.** A m. kir. pénzügyminiszter Czeglédy Mihály aradi m. kir. adóhivatali ellenőrt első osztályu adóellenőrré léptette elő. Az előléptetés pontos, szorgalmas tisztviselőt ért, a ki munkásságával rég rászolgált erre a kitüntetésre. Czeglédy továbbra is az aradi kir. adóhivatalhoz lesz beosztva.

— **Templom építő egyesület.** A templombizottság közgyűlésre hívta össze a róm. kath. polgárokat vasárnap délelőtt a városház dísztermében. A gyűlés, melyen Salacz Gyula polgármester elnökelt, mintán kimondotta, hogy óhajtja a templomépítő-egyletet megalakítani, az alapszabályok elkészítésére egy szűkebb körű bizottságot alakított a következő tisztikarral: Kristyóry János elnök, Keresztes Gyula dr. és Lukácsy Lajos jegyzők, tagjai: Avarffy Ferencz, Dományi József, Regdon Sándor, Mittler József, Földényi Mihály, Barabás Béla dr., Reicher Ferencz, Péterffy Antal, Mihalik József és Rajta György.

— **A lövész-egylet bankettje.** Az aradi polgári lövész-egylet folyó hó 7. 8. és 9-ikén tartotta évi rendes, nagy díjlövészetét. Szombati nap reggel nyitotta meg a lövészetet Múlek Lajos dr. főlövész-mester mely után a lövészek szakadatlanul folytatták a lövöldözést a három napon keresztül. A lövész-egylet vasárnap délelőtt tartotta szokásos bankettjét, mely már rég nem volt olyan látogatott, mint az idén. A patkó alakú asztal fejen Múlek Lajos dr. főlövész-mester foglalt helyet Salacz Gyula kir. tanácsos polgármesterrel. Az első tóosztot a peosenyénél Orozy Lőrincz br. emlékeztetésére Múlek Lajos dr. mondotta, ez alatt a taraczkok kint sűrűn szöletak. Miközben a hagyományos Orozy-kürtöt menési vörös borral körül hordozták, hogy mindenki ihasson a nemes báró emlékére, sorra kerültek a többi szónokok. Salacz Gyula polgármester a lövész-egyletre emelte a poharat, mely mindenkor az egyetértés és szeretet melegét istápolta. Közvetlen utána ujjolag Múlek Lajos dr. szólott ki Salacz Gyulát élteti, a ki lankadatlan fiatal erővel minden percét Arad város előrehaladására szenteli. Szöletak még Keresztes Gyula dr. ki a főlövész-mesterre üríti poharát, Nagy Kálmán, Domonkos Lajos, Grünvald Ferencz, Klein Ignác, ki a sajtó embereire ivott, Brankovics György, ki viszont a lövész-egylet tagjait éltette és még számosan. A bankettező társaság csak öt órakor kelt fel az asztaltól a legjobb hangulatban.

— **A kétszáz éves bucsuhely.** Közepes számítás szerint huszezer emberre lehet tenni azoknak számát, kik a vasárnap folyamán meglátogatták Mária-Radnát. Vasárnap volt ugyanis a radnai bucsu járó helynek 200 éves jubileuma, a mely alkalomból Dessewffy Sándor osanádi püspök új oltárt szentelt a radnai templomban. Ugyancsak vasárnap tartotta Kurka Károly mélykúti esperes plébános 50 éves egyházi szolgálat után aranymiséjét Radnán. Végül a kisasszony napi bucsu is nagyban hozzájárult a tullátogatottsághoz.

— Az aradi állami tanítóképző intézet Eötvös önképzőkörre a folytatásos működését vasárnap kezdte meg. A gyűlés, melyen Szondy János tanár elnökölt, egy kis ünnepélyes volt összekötve, amennyiben szavalkatok, énekek, zenedarabok is vétettek a programmba. A szavalkók közül Verneer Jenő IV. éves növendéket tüntették ki első sorban. Szavalkozta Peterdy S. „Orr” című monológiát. Szintén ügyesen szavalkozta Békásy K. I. éves növ. is Tóth K. „Előre” című költeményét. Az énekek népdalokat adott elő, még pedig nagy tetszéssel. Majd Joneszku S. IV. éves növ. szavalkozta el Dalmsdy Gy. „Viszhang” oz. költeményét ügyesen, mire az ünnepély véget ért.

— A nagy meleg. Valóban a forróság minden eddigi tapasztalatot megcáfoló rendszertelenséggel kinozza az idén az amugy is szenvedő emberiséget. Az igazi nyár néhányssor legyőzte magát az őszi hűvösségtől s most egyenesen arra mutat hajlandóságot, hogy a veszteséget az ősztől hódítsa vissza. Soha szeptemberben ilyen meleg nem volt még s nem volna semmi megátkózni való azon, ha a rendes szokás szerint augusztus végén hazatért fürdőzők új nyaralásra készülnek. Néhány távirati adatunk van annak a bizonyítására, hogy mindenütt természetellenes melegek járnak. Temesvárról azt jelenti tudósítónk, hogy ott a rekkenő hőség fölülmulja a juliusi forróságot. Tegnap árnyékban harmincznégy celzius fokot mutatott a hőmérő. Triasztben a tíz nap óta uralkodó hőség betegé teszi az embereket. Tegnap harminczöt fok meleg volt árnyékban. Fiumében harminczhatodfél. Turinban harminczhárom, Milánóban harmincznégy és Flórenczben harminczöt fokos volt a hőmérséklet. Egész Felső-Olaszországban olyan meleg uralkodik, amilyenre ebben az időszakban még nem volt példa.

— Pécska község gyűlése. Ó-Pécska község képviselőtestülete tegnap tartott gyűlésén, mint tudósítónk írja, elhatározta, hogy a községet terhelő 300,000 forintnyi kölcsön konvertálódjék. A konvertálás következtében a község 50 éven át évente 3000 forintot takarít meg. A megtakarításból és a község tulajdonát képező Szionda nevű pusztá jövedelméből a városháza előtti téren ártézi kutat készíttetnek, amely célra tizezer forintot meg is szavaztak.

— Holttest a síneken. A Mezőhegyes felől érkező utasok tegnap este rémes esetet beszéltek, amely a Mezőhegyestől eső első őrház mellett játszódott le. Itt a Szeged felé haladó vasut egy embert vágott ketté. Erről azonban sem a személynét, sem az utasok mit sem tudtak s a főnökség is csupán akkor értesült az esetről, amidőn egy Arad felé érkező vonat személynete azt észrevette. Ennyit beszéltek az utasok. Mi magunk az esetet ennek nyomán adjuk elő, addig is még esetleg bővebb adatok birtokába juthatunk.

— Hirsch báró szt.-mikiósi birtoka. Az aradi ipar- és népbank gazdasági missiót kívánt teljesíteni, midőn folyó év május elsején Csabán létesítette békés-megyei fióknézetét. A feltétlen megbízhatóság, a czélszerű vezetés, legelőzékenyebb szolgáltatás-készség, melyet ezen intézet minden irányban tanúsított, meg is termette gyümölcseit, mert ezen intézet minden ágazata hatalmas fejlődésnek indult, s a legszélesebb körök bizalmát érdemelte ki. Ennek egyik legkelátásabb jele azon tény, hogy báró Hirsch, a jótékony-ságáról ismert francia bankár és magyar földbirtokos, az ezen év folyamán gróf Apponyi től megvett szt.-mikiósi és kiskondorosi birtokainak kisebb parcellákban való eladásával az aradi ipar- és népbankot bizta meg, mint azt már egy táviratunk érintette. A birtok ily módon való hasznosítása iránt Békés vármegye alispánja, dr. Fábry Sándor élt illetékes helyen előterjesztéssel. Az aradi ipar- és népbank elfogadta ezen megtisztelő megbízást, s legközelebb meg is teszi mindazon intézkedéseket, melyek ezen művelet sikeres foganatosítására szükségesek.

— A makói új főgymnasiumnak ünnepélyes megnyitása folyó hó 15 én lesz. A román. kat. templomban tartandó „Veni sancte” után Meskó Sándor dr. alispán Tóth Sándor dr. igazgatóra ruhazza a további fenntartás gondjait, mely után 10 órakor kezdetét veszi az ünnepélyesség. Az ünnepélyre a gymnasiumi bizottság meghívja Dessewffy Sándor megyés püspököt, Klamarik János dr. miniszteri tanácsost, Lonovics József főispánt, a vármegye és a város képviselőit.

— Tűz a Ségában. Vasárnap délután a koszoru-utczában egy szegény cigánynak leégett a háza és istállója, melyből két tehenet és lovat nagy nehezen tudtak a szomszédok és tűzoltók kimenteni, a míg egy borjú az istállóba leégett. A tűz éppen azon időtájtban keletkezett, midőn a város felett az óriási szelfergeteg át vonult. A tűz továbbterjedését sikerült nagy erőfeszítéssel lokalizálni.

— Tisztújító közgyűlés volt a napokban — írja levelezőnk — Makón. Ezen a gyűlésen az úresedésben volt árvatári pénzárnoki állásra nagy többséggel Szonkóvics Jánost választották meg.

HYMEN.

Ehrenfeld Mór fibisi kereskedő tegnap este jegyezte el Schütz Henrik dr. aradi ügyvéd szép és kedves hugát, Róza kisasszonyt.

GYÁSZROVAT.

† Braun Sámuel. Súlyos csapás érte Braun Mórt, a helybeli Braun és Kohn beltágit. Fivére Braun Sámuel, pécskai földbirtokos és timár e hó 7-én éjjel Kolozsvárott hirtelen elhalt. Az elhunyt Pécska fejlődésében és társas életében nagy szerepet játszott.

SZÍNHÁZ, IRODALOM, MŰVESZET.

* Hegyi Aranka aradi szerződésének híret megerősíti a P. Hirlap is, mely vasárnapi számában ezeket írja: „Az aradiak gratulálhatnak maguknak. A hír ugyanis azt beszéli, hogy Leszkay András igazgató az aradi szonra szerződött Hegyi Arankát. Aki a télen operettbeli igaz művészetet akar élvezni, kénytelen lesz Aradra menni. Egyébként téved, aki az ilyen vidéki szerződésben talán degradálást lát. Az aradiak példái legalább is oly finnyások, mint a népszínház közönsége és ugyancsak megéreztetnék haragjukat a direktorral, ha a „kربول kivett” énekesnőkkel akarná őket traktálni. A tavalyi primadonnának, Réthy Laurának nagyobb fizetése volt, mint Blahánén kívül bármely népszínházi primadonnának. Leszkai András második énekesnője Pálffy Nina lesz, aki a vidék egyik legkedveltebb primadonnája.”

* Fűredi Károly battonyai szinigazgató személyéről és társulatáról lapunkban a minap nem valami hízeigő cikk jelent meg, melyet Battonyáról ugyan, de ismeretlen kézből kaptunk. Most meggyőződünk arról, hogy a támadásnak semmi alapja nincs, s hogy Fűredi éppen nem érdemelte meg az ott közölt támadásokat, amit ezen a helyen készséggel igazítottunk helyre.

TÁVIRATOK.

Napilap az orsz. kiállításban.

Budapest, szept. 9. (Saj. tud. táv.) „Ezredév” címmel az országos kiállításban napilapot adnak ki a kultüregyletek javára.

Sertés és marhavész.

Sopron, szeptember 9. (Saj. tud. táv.) A csornai járásban a sertés és marhavész terjed. Több községben járványszerűen lépett fel.

A király utazása.

Berlin, szeptember 9. (Saj. tud. táv.) Királyunk ma ide megérkezett; Potsdam-

ban a császárnénál ebédelt s onnan tovább utazott Stettinbe.

Stettin, szeptember 9. (Saj. tud. táv.) Királyunk, valamint Albert szász király ma délután megérkeztek. Vilmos császár szívélyes üdvözlése után harangozás és a közönségnek szünni nem akaró éljenzése közben vonultak be a városba.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti áru és értéktöze.

— Gyenes és Balog cég jelentése. —

Budapest, szeptember 9.

Gabonaüzlet: Buzát ma jól kínáltak, a vételkedv jó volt s az irányzat ellanyhult. Elkelt 40000 mm. 2 és fél krral olcsóbb árakon.

	mmásza	kg	frt
Tiszavidéki	200	82.	6.60
"	300	82.	6.65
"	700	81.	6.62 ¹ / ₂
"	800	80.	6.60
"	700	82.	6.60
"	200	81.	6.55
"	400	81.	6.55
"	250	80.	6.55
"	600	80.	6.50
"	200	80.	6.42 ¹ / ₂
"	200	79.	6.37 ¹ / ₂
Pestvidéki	450	82.	6.62 ¹ / ₂
"	500	79.	6.50
Hartai	1450	78.	6.50
"	1500	81.	6.62 ¹ / ₂
Pancsovai	8000	77.	6.32 ¹ / ₂
"	4700	77.	6.32 ¹ / ₂
Bácskai	3800	77.	6.50
Oláhországi	3000	78.	6.55
Serlei	1000	76.	5.40
"	3000	77.	5.95
Zab	100		6.25
"	100		6.15

Határidőüzlet: Amerikából tegnap valamivel alacsonyabb árfolyamokat jelentettek nálunk is lanyhán indult az üzlet búzában és tengeriben, különösen s a tömeges realisatiókra és borongós időjárásra tetemesen ellanyhultak.

Zárul 12 órakor:

Ozsi buza	6.51—6.52
Buza május—júniusra	6.80—6.81
Tavaszi rozs	6.02—6.04
Ozsi rozs	5.85—5.86
Tengeri május—júniusra	4.58—4.59
Tengeri július—augusztusra	6.40—6.42
Tavaszi zab	5.94—5.95
Ozsi zab	5.85—5.87
Repose	9.65—9.70

Külföld: New-York búzára $\frac{1}{8}$ — $\frac{3}{8}$ alacsonyabb, tengerire $\frac{1}{8}$ — $\frac{1}{4}$ magasabb, Chicago búzára $\frac{3}{8}$ — $\frac{1}{2}$ alacsonyabb, tengerire $\frac{1}{8}$ magasabb. Páris és London tartott, Liverpool szilárd.

Értéktöze: A tegnapi üzlettel magánforgalom után ma valamivel lanyhábban indult az üzlet s gyege kereslet következtében úgy is zárultak.

Zárul 12 órakor:

Osztrák hitelrészvény	407.80
Magyar hitelrészvény	489 —
Osztrák államvasut	410.75
Rima-Murányi	392.—
Lombard	118.—

Felelős szerkesztő: Vass Géza.

NYILTÉR.*

T. ELIAS LIPÓT

butor nagyszállító urnak

ARADON.

Lippáról Szent-Endrére való átköltözésem alkalmával, szinte félve tekintetem elébe butoraim odaszállítására illetve odaérkezésére, azonban oly hiánytalanul és sértetlenül érkeztek meg elhelyeztetek az itteni lakásomon, hogy bátran merem mondani

a költözési idő már nem riadalmas a családoknak — ha Elías Lipót butor nagyszállítóval szállítatja butorait báhová.

Azt hiszem elegendő elismerés t. czimednek butoraim kifogástalan szállításáért.

Fogadja őszinte köszönetem s ezzel vagyok tisztelettel

Szent-Endre, 1895. szept. 1.

Jankovits György,
földbirtokos.

AZ
Aradi Közlöny
kiadóhivatala.

Könyv-
kötészet
műintézet.

ARADI

NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTÉSZETI

MŰINTÉZETE

ARADON,

18-ut 51. sz. Arad-csanádi vasutak palotájában.

Ezennel van szerencsénk a tetemesen megnagyobbított és a legdivatosabb betű-
kel, valamint egy amerikai, három nagy gyorsajtó, nemkülönben betűtömöntő, simító,
perforáló-, fűző-, vágó- és más egyéb segéd gépekkel újonnan felszerelt és légszeszajtó
erőre berendezett

könyvnyomdai műintézetünket

a n. é. közönség becses figyelmébe és pártfogásába ajánlani.

Nyomdánk oly módon van felszerelve, hogy nemcsak az összes vidéki hanem
bármely fővárosi nyomdával kiállja a versenyt, úgy nyomdaterméseink pontos tiszta, bi-
bátlan tetszetős kiállítására, mint azok mérsékelt ára tekintetében.

Könyvnyomdánk nagyobbitása alkalmával **könyvkötészetünket** is újo-
nan felszereltük s így minden e szakkörben vágó munkák készítését a legdiszesesebb és
pontosan eszközöljük.

Továbbá felkaroltuk a legkülönbözőbb **papirzsák és zacskók** gyártását
valamint czégnyomással való ellátását tetszéseszerinti kiállításban a legmérsékeltőbb árak
mellett.

Kiváló tisztelettel

Aradi nyomda részvénytársaság.

Telefon sz.
151.

Telefon sz.
151.

T. üzletfeleink szíves tudomására hozzuk továbbá, hogy
Révész Nándor könyv- és papirkereskedő urat
(Szabadságtér 20. sz. TELEFON 265. SZ.) képviselőséggel ruháztuk fel,
ki elfogad minden a nyomdánkat valamint az
„ARADI KÖZLÖNY”
kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

Nyomtatványok

készítetnek:

Napi-, hetilapok,

továbbá

szaklapok és folyóiratok előállítása

iskolai és jutányos kivitelben;

**bármily terjedelmű regények,
elbeszélések**

és egyéb művek nyomtatása és kiadása.

Meghívók,

tanczrendek, névjegyek, gyászjelentések

a legdiszesesebb kiállításban.

Jegyzékek számlák, országbélyeg, le-
vélpapírok és borítékok leggyor-
sábban olcsón készíttetnek.

Vidéki megrendelések

pontosan teljesítetnek.

Könyvkötészetünk

nagy súlyt fektet különféle
dizsmunkák készítésére külföldi
minták szerint

írómappák, ékszerdobozok,

képkerekek,

tánczrendek,

bőrmetszett és bőrdombormű

legdiszesesebb

és legizlésesebb kivitel-
ben.

Papirzacskó
gyár.

Betű
tömöntőda.

Uj üzlet megnyitás.

Van szerencsénk Nagyságodat tisztelettel értesíteni, hogy **Aradon, Vörösmarty-utca 2. sz. a. dr. Darányi-féle házban**

ROTSCHILD és KLEIN cég alatt

egy a mai kornak megfelelő

női divat és confectio üzletet, mellékelve női ruhateremmel nyitottunk.

A t. hölgyközönség becses figyelmét bátorkodunk felhívni **dúsan felszerelt raktárunkra,** hol mindennemű

kész női és leány gyermek felöltők, egymint gallérok, ceppek mantillok, szüts és szörme árukban

a legelső párisi, bécsi és berlini modellek után

a legizlésebben s a legjutányosabb árak mellett lesznek kaphatók.

Különösen pedig saját műhelyünkben mérték szerinti megrendeléseket a leggondosabb kivitelben fogunk pontosan eszközölni.

Kiváló tisztelettel

Rotschild és Klein.

814

Apáti község jegyzői irodájában
folyó év végeig leendő alkal-
mazással

egy a román nyelvet is beszélő, jó írásu

kisegítő írnok

azonnali belépésre kerestetik.

Fizetése havi 30 frt (ellátás nélkül) és lakás.

Apáti, 1895. szeptember hó 6-án.

Keresztes Lajos

888

h. jegyző.

Arad szab. kir. város polgármesterétől.

1809/1895.

Pályázati hirdetmény.

Arad szab. kir. város törvényhatóságánál egy 700 forint évi fizetéssel kapcsolatos irodai segédtsízi állás betöltendő lévén, azokat akik ezen állást elnyerni ohajtják s az 1883. évi I. t. cz. 19. §-ban előirt minősítéssel bírnak felhívom, hogy pályázati kérvényüket a folyó évi szeptember hó 10-ig hozzám bemutassák.

Arad, 1895. évi augusztus hó 18-án.

Salacz Gyula

kir. tanácsos polgármester.

656/1895. gazdsz.

Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a jelenleg Farkas Izsák által haszonbérrelt Gáj, Orovil-utca 37. és 38. üres teleknek 1895. évi október 1-től kezdve 3 egymásután következő évre való bérbeadásairánt folyó évi szeptember 16-án d. o. 10 órakor árverést tart.

Kikiáltási-ár 100 frt évi bér.

Bánompénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazdasági széke ének 1895. évi szeptember hó 2-án tartott üléséből.

Kiadta:

Vannay

aljegyző.

Eladó makktermés.

A nagyvárad i. sz. ftdő Káptalan tulajdonát képező h.-dombrovczai szálás erdők ez évi makktermése az Uradalom központi erdőhivatalánál (Nagyvárad, Barátok-utca 804. sz.) szeptember hó 12-én d. u. 3 órakor nyilvános szóbeli árverésen eladandó. Az árverési és eladási feltételek ugyanott megtekinthetők.

Szabó Ferencz

890

urad. igazgató.

Aradi Ipar és népbank.

Zálogosztály.

Árverési hirdetmény.

Folyó évi szeptember hó 23-án d. o. 9 órakor a fentebbi helyiségben 1895. évi július hó végéig lejárt ókszer, arany és ezüst tárgyak az alapszabályok 72-ik §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek azonnali lefizetés mellett elárvereztetnek, mely árveréshez a venni szándékozók tisztelettel meghívattak.

Kelt Aradon, 1895. szeptember 1-én.

894.

Az igazgatóság.

18254/1895.

Hirdetmény.

Közhirre teszük, miszerint a nagymélt. m. kir. földmivélsügyi miniszteriumnak 59560/95. sz. kelt rendeletével, tekintettel a kőbányai sertéspiaczon levő összes sertések kedvező egészségi állapotára megengedtetik hogy ezen sertéseket a kőbányai sertéspiacz állategészségügyi rendtartása, valamint a belföldi forgalom szabályozására és ellenőrzésére nézve fennálló állategészség rendőri szabályok betartása mellett azonnal leendő levágásra az ország bármely vasuti állomással bíró helyére szállítani lehessen.

Ezen sertéseknek vasuton történő elszállításánál a rendeltetési hely hatóságát a hivatal főnöke a sertés szállítmány indításáról a fél költségére esetről-esetre táviratilag értesíti, mely táviratnak a feladó és czimzett nevét, a sertések darab számának és rendeltetési helyének pontos megjelölését is tartalmaznia kell.

A rendeltetési helyre való megérkezéskor a sertések a levágás helyére kizárólag szekerekben szállítandók, és e szekerek minden szállítás után forró luggal teljesen lemosandók.

A fővárosba és közvetlen környékére kocsi-kon történő elszállításnál a hivatal a rendeltetési hely hatóságának írásbeli értesítést fog küldeni melyet és a sertések levágatása után a levágatás megtörténtének tanúsítása mellett a hivatalnak azonnal visszaküldeni köteles.

Arad, 1895. évi augusztus hó 20-án.

A városi tanács.

„Aradi nyomda rendezvényosztály köznyomdája.”

*****

M. kir. államvasutak bpest-jobbparti üzletvezetőség.

32704/1895. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak Kis-Czell állomásán az állomási vendéglő üzletére kötött szerződés 1895. évi november hó 30-án lejárván, nevezett vendéglő üzletnek ugyanazon időponttól számított három évi időtartamra az az 1895. évi december hó 1-től 1898. évi november hó 30-ig leendő bérbeadása iránt ezennel nyilvános ajánlati tárgyalás hirdettetik.

Az 50 kros bélyeggel és Ajánlat a m. kir. államvasutak Kis-Czell állomásán levő vendéglő üzletének bérbevételére 32704/895 számhoz felirattal ellátott, boritekba zárt és lepecsételt, nem különben a kellő okmányokkal felszerelt ajánlatok 1895. évi szeptember hó 25-én déli 12 óráig a m. kir. államvasutak Budapest-jobbparti üzletvezetősége titkári hivatalához posta útján, térti vevény mellett nyújtandók be, — bánatpénz fejében pedig 150. az az egyszázötven o. é. forint készpénzben vagy állami letétre alkalmas érték papirokban a nevezett üzletvezetőség gyűjtőpénztárának 1895. évi szeptember hó 24-én déli 12 óráig leteendő.

Értékpapírok a budapesti illetőleg bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, tizenegy napnál nem régiebb utolsó napi árfolyam szerinti értékben, de csak névértéken alól fognak számíttatni.

A vendéglő bérletére vonatkozó feltételek a nevezett üzletvezetőség III (forgalmi) osztályában vagy a budapesti (keleti pályaudvar) győri szombathelyi torgalmi főnökségnél a hivatalos órák tartalma alatt megtekinthetők, miért is az ajánlatot tevőtől feltételeztetik, hogy a feltételeket ismerik és azokat magokra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A feltételektől eltérő, vagy a kitűzött határidőn túl érkezett ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A magy. kir. államvasutak Budapest-jobbparti üzletvezetősége fenntartja magának a jogot, hogy az ajánlattevők közül tekintet nélkül az ajánlott bérösszegre szabadon választhasson.

Budapesten, 1895. évi aug. hóban.

Az üzletvezetőség.

*****